

ข้อสอบภาค 2/2519

1. กำหนดค่าเฉลี่ยและ ANOVA ของงานทดลองหนึ่ง ดังนี้

A	B	C	D
34.4	34.8	33.7	28.4

ANOVA

SOV	df	SS	MS
Blocks	4	20	5
วิธีการ	3	135	45
error	12	24	2

(ก) จงเขียน layout ของงานทดลองนี้

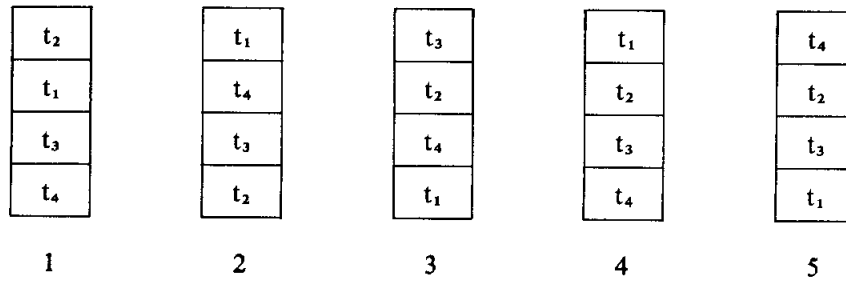
(ข) เขียน model และ assumption (แบบกำหนด)

(ค) เปรียบเทียบประสิทธิภาพกับ CRD

(ง) ทดสอบโดยวิธี lsd ว่า D มีคุณภาพด้อยกว่าวิธีอื่นๆ ส่วน A, B, C ไม่ต่างกัน,

$$\alpha = .05$$

(ก) $t = 4, r = 5$

(ข) $X_{ij} = \mu + \tau_i + \varepsilon_{ij}; i = 1, 2, 3, 4; j = 1, 2, 3, 4, 5$

$\sum \beta_j = \sum \tau_i = 0, \varepsilon_{ij} \sim \text{NID}(0, \sigma^2)$

$$\begin{aligned} \text{(ค) } \text{MSE(CRD)} &= \frac{\text{SSB} + (\nu_1 + \nu_2)E}{tr-1} \\ &= \frac{20 + 15(2)}{19} = 2.63 \end{aligned}$$

$$\text{RE(RCB to CRD)} = \frac{\text{MSE(CRD)}}{\text{MSE(RCB)}} = \frac{2.63}{2.00} = 1.32 = 132\%$$

นั่นคือแผนงานทดลองแบบ CRD มีประสิทธิภาพด้อยกว่า เพราะใช้จำนวนซ้ำถึง 132 ซ้ำ จึงจะ
ให้ประสิทธิภาพเท่ากับแบบ RCB ที่มี 100 บล็อก

$$\text{lsd}(.05) = t_{.025, 12} \sqrt{\frac{2\text{MSE}}{r}} = 2.179 \sqrt{\frac{2(2)}{5}} = 1.95$$

	D = 28.8	C = 33.7	A = 34.4	B = 34.8
D = 28.8	-	4.9*	5.6*	6.0*
C = 33.7	-	-	0.7	1.1
A = 34.4	-	-	-	0.4
	D	C	A	B

ความแตกต่างของ D กับกลุ่มอื่น ๆ สูงกว่า 1.95 แต่ความแตกต่างระหว่างกลุ่มอื่น ๆ คือ A, B, C น้อยกว่า 1.95 จึงไม่มีนัยสำคัญ แต่ D ต่างกับ A, B, C อย่างมีนัยสำคัญ

2. เจ้าของฟาร์มโคนมต้องการวิเคราะห์ที่มาของความผันแปรของปริมาณนมจากแม่วัวแต่ละตัวว่าเนื่องจากอาหารหรือไม่ จึงให้แม่วัว 3 ตัว กินอาหารต่างๆ กัน 3 ชนิด และรีดนมวันละ 3 ครั้ง ได้จำนวนน้ำนมเป็นปอนด์ต่อสัปดาห์ ดังนี้

- (2) SSR = 10926/3 - 3600 = 42
 (3) SSC = 10818/3 - 3600 = 6
 (4) SS(วิธีการ) = 11358/3 - 3600 = 186
 (5) SSE = (1) - (2) - (3) - (4) = 6

SOV	df	SS	MS	F
เวลา	2	42	21	7
แม่วัว	2	6	3	1
อาหาร	2	186	93	31**
error	2	6	3	

สรุปว่าอาหาร 3 ชนิดมีผลทำให้
 ปริมาณนมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ($H_0 : \tau_{(k)} = 0, H_a : \tau_{(k)} \neq 0,$
 $i = 1, 2, 3, F = 93/3 = 31$)

- (ค) เหตุที่ใช้แผนงานทดลองแบบจัดสุ่มลาติน เพราะผู้ทดลองเห็นว่าปัจจัยที่มีผลกระทบ
 ต่อปริมาณน้ำนม 3 อย่าง คือ เวลารีดนม แม่วัว และอาหาร และ assume ว่าทั้ง 3
 ปัจจัยนี้ไม่มีอิทธิพลร่วมกัน

(ง)

Contrast	A	B	C	$\sum C_i T_i$	$r \sum C_i^2$	SS	F
						$(\sum C_i T_i)^2 / r \sum C_i^2$	
linear	-1	0	1	33	(3)(2)	181.5	60.5**
quadratic	+1	-2	+1	9	(3)(6)	4.5	1.5

186

$$H_0 : \beta_i = 0, H_a : \beta_i \neq 0$$

$$F = 60.5**$$

สรุปว่า model $y_{ij} = \beta_0 + \beta_i X_i + \epsilon_{ij}$ คือ linear model fit กับข้อมูลได้ดี หรือแนวโน้ม
 ของวิธีการเป็นแบบเชิงเส้น

- (จ) หน่วยทดลองคือ แม่วัว 1 ตัว

response variable คือ น้ำนมเป็นปอนด์ต่อสัปดาห์

3. สมมุติ model ของงานทดลองหนึ่งคือ

$$y_{ijk} = \mu + \tau_i + \epsilon_{ij} + \delta_{ijk} ; i = 1, 2, 3, 4$$

$$j = 1, 2$$

$$k = 1, 2$$

$$T_i = \text{ผลรวมวิธีการที่ } i$$

$$E_{ij} = \text{ผลรวมของหน่วยทดลองที่ } j \text{ ของวิธีการ } i$$

$$T_1 = 8, T_2 = 7, T_3 = 10, T_4 = 7 \quad SST = 18$$

$$E_{11} = 3, E_{21} = 3, E_{31} = 2, E_{41} = 5$$

$$E_{12} = 5, E_{22} = 4, E_{32} = 8, E_{42} = 2$$

(ก) จงสร้างตารางวิเคราะห์เพื่อทดสอบ $H_0 : \tau_i = 0, H_a : \tau_i \neq 0$

$$t = 4, r = 2, S = 2, N = 16, G = 32$$

$$(1) CF = (32)^2/16 = 64$$

$$(2) \Sigma(\text{cells})^2/2 = (3^2+3^2+\dots+2^2)/2 = 78$$

$$(3) SS(\text{units}) = (2) - (1) = 14$$

$$(4) SS(\text{วิธีการ}) = (8^2+7^2+10^2+7^2)/4 - C = 1.5$$

$$(5) SSE = (3) - (4) = 12.5$$

$$(6) SS(\text{sampling error}) = 18 - (3) = 4$$

SOV	df	SS	MS	F
วิธีการ	3	1.5	0.5	< 1
experimental error	4	12.5	3.125	
sampling error	8	4	0.5	

$$H_0 : \tau_i = 0, H_a : \tau_i \neq 0,$$

$$i = 1, 2, 3, 4$$

$$F = \frac{0.5}{3.125} < 1$$

สรุปว่าวิธีการทั้ง 4 ไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

4. ถ้าต้องการทดสอบคุณภาพข้าวเจ้า 6 สายพันธุ์ และมีพื้นที่ทดลองปลูก 36 แปลง จงแสดงวิธีจัดกรรมวิธีให้หน่วยทดลอง model และแสดงการแบ่ง df ของแผนงานทดลองแบบ CRD, RCB และจัดสุ่มลำดับ

(ก) แบบ CRD $t = 6, N = 36, r = 36/6 = 6$

$$X_{ij} = \mu + \tau_i + E_{ij}; \quad i = 1, 2, \dots, 6$$

$$j = 1, 2, \dots, 6$$

t ₄	t ₂	t ₄	t ₃	t ₁	t ₂
t ₁	t ₆	t ₆	t ₁	t ₅	t ₅
t ₂	t ₁	t ₄	t ₂	t ₃	t ₂
t ₆	t ₅	t ₁	t ₅	t ₄	t ₆
t ₃	t ₁	t ₆	t ₃	t ₄	t ₃
t ₅	t ₃	t ₄	t ₂	t ₅	t ₆

ANOVA

SOV	df
พันธุ์ข้าว	5
error	30

(๗) แบบ RCB model : $X_{ij} = \mu + \tau_i + \beta_j + \epsilon_{ij}$
 $i = 1, 2, \dots, 6; j = 1, 2, \dots, 6$

block	1	2	3	4	5	6
t ₂	t ₁	t ₄	t ₆	t ₃	t ₃	
t ₁	t ₃	t ₆	t ₅	t ₂	t ₅	
t ₃	t ₂	t ₃	t ₂	t ₁	t ₁	
t ₅	t ₆	t ₅	t ₃	t ₄	t ₂	
t ₄	t ₅	t ₂	t ₁	t ₅	t ₆	
t ₆	t ₄	t ₁	t ₄	t ₆	t ₄	

ANOVA

SOV	df
Blocks	5
พันธุ์ข้าว	5
error	25

(๓) แบบจัตุรัสลาติน ให้ A, B, C, D, E, F แทนข้าว 6 พันธุ์ นั้น

model : $X_{ij(k)} = \mu + \alpha_i + \beta_j + \tau_{(k)} + \epsilon_{ij(k)}$
 $i = 1, 2, \dots, 6; j = 1, 2, \dots, 6; k = 1, 2, \dots, 6$

E	C	B	F	D	A
F	D	C	A	E	B
A	E	D	B	F	C
B	F	E	C	A	D
C	A	F	D	B	E
D	B	A	E	C	F

ANOVA

SOV	df
Rows	5
Cols	5
พันธุ์ข้าว	5
error	20